

EksPLICITNI I IMPLICITNI STAVOVI O UPOTREBI ŽENSKIH NOMINA AGENTIS U SRPSKOM JEZIKU

Imenice koje označavaju vršioca radnje ili nosioca zanimanja se u srpskom jeziku u rečnicima navode u muškom rodu bez obzira na pol ljudi o kojima se govori. Međutim, u poslednje vreme se javlja sve veća tendencija za upotrebom ženskih oblika ovih imenica kako bi se naglasila polna pripadnost i smanjila diskriminacija po polu u jeziku. Zbog toga smo želeli da ispitamo implicitne i eksplicitne stavove ispitanika o upotrebi nomina agentis ženskog roda, zatim da utvrdimo da li postoji razlika između polova u ovim stavovima i da uporedimo rezultate dobijene eksplicitnom i rezultate dobijene implicitnom tehnikom merenja. Ustanovljeno je da kod ispitanika ženskog pola postoji preferencija za korišćenjem ženskih nomina agentis

Uvod

Nomina agentis predstavljaju imenice koje označavaju vršiocyte radnji ili nosioce zanimanja, zvanja, titula, funkcija i sl. One se najčešće grade dodavanjem nastavaka *-ka*, *-ica* ili *-(k)inja* na određenu imenicu koja označava vršiocyte radnje ili nosioca zanimanja u muškom rodu (Fekete 2008: 43).

U javnoj komunikaciji se sve češće postavlja pitanje na koji način imenovati osobu ženskog pola koja označava vršiocyte radnje ili nosioca zanimanja, zvanja, titule i sl. (Fekete 2008: 43). U svakodnevnom govoru javlja se tendencija da se stvaraju i upotrebljavaju imenice ženskog roda kojima će se označiti da je osoba koja vrši određenu radnju ili predstavlja nosioca zanimanja, zvanja, titule i sl. ženskog pola. Tačnije, usled društvenih okolnosti, veliki broj zanimanja obavljaju ili su u prošlosti obavljali samo muškarci (bokser, položajnik, rudar, psiholog, pilot, kapetan, vatrogasac, ministar, oficir i sl.), te zbog toga u jeziku nema paralelnih formi ženskog roda. S obzirom na to da u savremenom društvu žene sve više zauzimaju pozicije na kojima su nekada bili samo muškarci, trebalo bi takvu pojavu obeležiti i u jeziku – upotrebom imenica ženskog roda kada se govori o

*Milena Milić (1995),
Kovin, JNA 7,
učenica 4. Razreda
Gimnazije u
Smederevu
Jelena Stanković
(1997), Lebane,
Svetog Save 17,
učenica 2. razreda
Gimnazije u Lebanu*

*MENTORI:
MA Miloš Košprdić,
Filozofski fakultet
Univerziteta u Novom
Sadu*

*Dorđe Đurica,
Ekonomski fakultet
Univerziteta u Novom
Sadu*

zanimanjima i titulama osoba ženskog pola. Međutim, upotreba nomina agentis ženskog roda ne ide u korak sa društveno-političkim razvojem (Fekete 2008: 43-52).

U rečnicima (ne samo srpskog jezika) se, po pravilu, imenice kojima se označavaju zanimanja, titule, funkcije i sl. navode u obliku muškog roda. Smatra se da se upotrebom muškog gramatičkog roda samo kazuje naziv određenog entiteta, ali ne i pol osobe o kojoj se govori. Tačnije, muški gramatički rod je u pogledu označavanja polne razlike nemarkiran, tj. neutralan (Fekete 2008: 43-52). Sa druge strane, smatra se i da je korišćenje muškog roda za imenovanje osoba ženskog pola jedna vrsta verbalnog seksizma, odnosno diskriminacije po polu. Smatra se i da je bitno da se u normu srpskog jezika uvede forma ženskog roda za imenovanje ženskih osoba zbog toga što standardizacija jezika ne predstavlja samo jezičko, već i društveno-političko pitanje (Savić 2004: 1-5).

Tendencija za upotrebom imenica ženskog roda kada se imenuju osobe ženskog pola javlja se i u drugim jezicima poput engleskog, nemačkog, francuskog. Međutim, u srpskom jeziku je situacija drugačija zbog toga što se rod imenice morfološki iskazuje već u osnovnom obliku, pa je ova pojava uočljivija i češća, kako u svakodnevnom govoru, tako i u medijima (Savić 2004: 1-5).

U ovom radu želeli smo da utvrdimo kakve stavove ispitanici imaju prema upotrebi nomina agentis ženskog roda ispitujući i implicitne i eksplicitne stavove. Ispitivane su obe vrste stavova zbog mogućnosti davanja socijalno poželjnih odgovora prilikom iskazivanja eksplicitnog stava. Ova pretpostavka zasnovana je na činjenici da se o upotrebi nomina agentis ženskog roda sve više govori u javnoj komunikaciji, te se one zbog toga sve više koriste u svakodnevnom govoru, što može imati uticaj na eksplicitne stavove ispitanika. Tačnije, smatra se da će eksplicitni stavovi biti u skladu sa sve češćom prisutnošću i upotrebom nomina agentis ženskog roda u svakodnevnom govoru, odnosno da će oni kod ispitanika oba pola biti pozitivniji. Sa druge strane, pretpostavlja se da će se rezultati implicitne mere razlikovati od rezultata eksplicitne, jer je implicitne stavove teže promeniti, a često ih nismo ni svesni.

Eksplicitni stavovi podrazumevaju stavove koje svesno zastupamo i koje možemo lako i direktno da iskažemo. Ova vrsta stavova ispituje se eksplicitnim merama koje se najčešće oslanjaju na rezultate dobijene posmatranjem nečijeg ponašanja ili na informacije koje ispitanik daje o sopstvenim stavovima i viđenjima (mere samoizveštaja, engl. self-report). Upotrebom ovih mera možemo da posmatramo širok opseg ponašanja ispitanika, a pored toga možemo dobiti informacije o ispitanikovim mislima i osećanjima (Lazarević 2009: 4). Međutim, ove mere imaju i neke nedostatke. One se baziraju na traženju direktnog odgovora na neko konkretno pitanje. Kvalitet ovako prikupljenih podataka zavisi od ispitanikove volje i sposobnosti da izvesti o svom unutrašnjem stanju ili stavu. Takođe, postoji mogućnost davanja socijalno poželjnih odgovora koji mogu uticati na validnost podataka (Žeželj *et al.* 2010: 46). Između ostalog, zbog ovih nedostataka koje eksplicitne mere imaju, odlučili smo da u radu koristimo i

implicitnu meru, odnosno da, pored eksplicitnih, ispitujemo i implicitne stavove, kako bismo uporedili podatke dobijene ovim dvema merama i utvrdili postoji li razlika između ovih stavova kada je reč o nominama agentis ženskog roda.

Implicitnim stavovima se najčešće smatraju stavovi koji se formiraju spontano, bez svesti ili kontrole i koji se duže zadržavaju, odnosno teže menjaju. Za ispitivanje implicitnih stavova koriste se implicitne mere (Cunningham *et al.* 2001: 163). Njihova osnovna ideja jeste da se određeni stavovi istraže bez direktnog traženja verbalnog izveštaja. Ove mere smanjuju mogućnost simulacije stavova. Implicitne tehnike merenja se baziraju na merenju vremena reakcije u obavljanju određenih zadataka. Zadatak ispitanika, pri upotrebi implicitne mere, nije da direktno oceni objekat stava, već da odgovori na određene stimulse što brže i tačnije može. Ovakvi se odgovori daju izuzetno brzo, nakon nekoliko milisekundi pošto se stimulus prikaže, te se zbog toga pretpostavlja da oni barem delimično proizilaze iz procesa koji se dešavaju bez namere, svesti i kontrole ispitanika. U implicitne mere spadaju razne vrste standardne procedure primovanja, kao i test implicitnih asocijacija (engl. Implicit Association Test – IAT) (Žeželj *et al.* 2010: 46-50).

Test implicitnih asocijacija ispituje implicitne stavove tako što procenjuje jačinu asocijacije, odnosno povezanosti između određene kategorije i prikazanog stimulusa (Lazarević 2009: 8). Konkretno, ovaj test upoređuje jačinu asocijacije između objekta stava i koncepta „dobro” sa jedne strane i objekta stava i koncepta „loše” sa druge (Cunningham *et al.* 2001: 163). Osnovna ideja testa implicitnih asocijacija jeste da će ispitanik brže svrstati stimulus u neku od ponuđenih kategorija kada su ti pojmovi bliski ili povezani u njegovoj memoriji, nego onda kada su nepovezani i udaljeniji. Ispitanik ne mora biti svestan te povezanosti koja postoji u njegovoj memoriji. Smatra se da je jedna od najvećih prednosti ovog testa smanjenje mogućnosti davanja socijalno poženjih odgovora (Lazarević 2009: 8), zbog čega je on i izabran kao implicitna mera u ovom istraživanju.

Cilj ovog rada bio je da se ispituju stavovi prema korišćenju nomina agentis ženskog roda. Pored toga, želeli smo da utvrdimo da li postoji razlika između polova u stavovima o korišćenju nomina agentis ženskog roda, tačnije da li žene imaju pozitivniji stav o nominama agentis ženskog roda u odnosu na muškarce. Takođe, pokušali smo da utvrdimo postoji li povezanost između implicitnih i eksplicitnih stavova o nomina agentis ženskog roda.

Materijal i metode

Nomina agentis ženskog roda koje su korištene za ispitivanje implicitnih stavova dobijene su pilot istraživanjem: ispitanici su popunjavali upitnik koji je sadržao 32 nomine agentis ženskog roda. Njihov zadatak bio je da ocene koliko često koriste date imenice. Izabrano je 10 nomina agentis ženskog roda koje su ispitanici ocenili kao najmanje frekventne i koje su korištene u testu implicitnih asocijacija. Imenice upotrebljene u pilot

istraživanju izabrane su tako što je osam ispitanika dobilo zadatak pre sprovođenja pilot istraživanja da navede po četiri nomine agentis ženskog roda koje se, po njihovom mišljenju, retko koriste. Nakon toga je, za ispitivanje implicitnih stavova, upotrebljen test implicitnih asocijacija. Za ispitivanje eksplicitnih stavova sastavljen je upitnik koji se sastojao iz osam stavova o nomina agentis ženskog roda. Zadatak ispitanika je bio da na skali procene ocene u kojoj meri se slažu sa datim stavom. Sva istraživanja sprovedena su u Istraživačkoj stanici Petnica, u julu 2014. godine. Ispitanici su bili polaznici i saradnici seminara u Petnici, uzrasta od 16 do 22 godine.

Pilot istraživanje

Ispitanicima je zadat upitnik koji se sastojao od 32 nomine agentis ženskog roda, pri čemu je njihov zadatak bio da na skali od 1 do 5 (1 – ne koristim je uopšte, 2 – uglavnom je ne koristim, 3 – nisam siguran, 4 – uglavnom je koristim, 5 – uvek je koristim) ocene koliko često upotrebljavaju te imenice. U ovom istraživanju učestvovalo je 20 ispitanika – 10 muškaraca i 10 žena. Deset imenica koje su ispitanici ocenili kao najmanje frekventne iskorištene su u testu implicitnih asocijacija.

Ispitivanje implicitnih stavova

Uzorak. U testu implicitnih asocijacija (engl. Implicit Association Test – IAT), koji je korišten za ispitivanje implicitnih stavova učestvovalo je 52 ispitanika, od čega 27 muškaraca i 25 žena.

Stimulusi. Nomina agentis ženskog roda koje su ispitanici u pilot istraživanju ocenili kao najmanje frekventne bile su: vatrogasinja, dekanica, molerka, dramaturškinja, rudarka, kriminalka, stolarka, poštarka, kapetanica i pilotkinja. Pored ovih, upotrebljeno je i 10 nomina agentis muškog roda koje se koriste da označe ista zanimanja kao i prethodno pomenute imenice ženskog roda (vatrogasac, dekan, moler, dramaturg, rudar, kriminalac, stolar, poštara, kapetan i pilot). Pored ovoga, stimulusi su bili i pridevi i imenice koji su se odnosili na kategorije dobro/loše (radost, ljubav, mir, prijatnost, smeh, divno, veličanstveno, srećno; agonija, zlo, neuspeh, bol, užasno, strašno, odvratno). Ti stimulusi preuzeti su sa zvanične internet stranice testa implicitnih asocijacija (<https://implicit.harvard.edu/implicit/serbia/>).

Metod. Test implicitnih asocijacija sastavljen je iz sedam blokova i napravljen je u programu Inquisit. U ovom istraživanju, u svim blokovima zadatak ispitanika bio je da grupišu niz stimulusa u jednu od dve ponuđene kategorije. U prvom bloku, na sredini ekrana, ispitanik je mogao da vidi vizuelni stimulus, odnosno imenicu ili pridev koji su preuzeti sa zvanične internet stranice testa implicitnih asocijacija, a u levom i desnom uglu oznake dobro i loše. Zadatak ispitanika je bio da što brže i što tačnije svrsta stimulus u neku od ove dve grupe tako što će pritisnuti taster „E” na tastaturi ukoliko stimulus pripada kategoriji dobro koja je prikazana sa leve strane ekrana i taster „I” ukoliko stimulus pripada kategoriji loše, sa desne strane ekrana. U slučaju da ispitanik svrsta stimulus u pogrešnu kategoriju,

na sredini ekrana bi se pojavio znak „X”, a ispitanik bi morao ponovo da uradi isti zadatak. U drugom bloku, na sredini ekrana su se pojavljivale nomina agentis i muškog i ženskog roda koje su izabrane iz pilot istraživanja. Njih je trebalo razvrstati u kategorije muško (sa leve strane ekrana) ili žensko (koja se nalazila sa desne strane ekrana). Od ispitanika se tražilo da zadatak urade po istom principu. U trećem bloku se kategorije udvajaju, tako da se sa leve strane nalazi kategorija *žensko/dobro*, a sa desne *muško/loše*. Ispitanicima se na sredini ekrana pojavljuju vizuelni stimulusi iz prvog i drugog bloka. Od ispitanika se traži da, ukoliko se stimulus odnosi na kategoriju *žensko/dobro* koja se nalazi sa leve strane ekrana (tačnije, ako stimulus pripada ili kategoriji žensko ili kategoriji dobro), pritisnu taster „E” na tastaturi, a ukoliko stimulus pripada kategoriji *muško/loše* koja se nalazi sa desne strane ekrana, pritisnu taster „I”. Četvrti blok je isti kao treći, s tim da se zamenjuju mesta kategorijama, tako da se sa leve strane nalazi kategorija *muško/loše*, a sa desne *žensko/dobro*. Ispitanici na isti način trebali da razvrstaju stimuluse po grupama. Peti blok je sličan prvom, samo što se u levom uglu nalazi kategorija loše, a u desnom dobro, dakle zamenjena su mesta kategorijama iz prvog bloka. U šestom bloku kategorija muško uparuje se sa kategorijom dobro, a kategorija žensko sa kategorijom loše. Dakle, u ovom bloku, sa leve strane ekrana nalazi se kategorija *muško/dobro*, a sa desne *žensko/loše*. U sedmom bloku ove dve kategorije zamenjuju mesta, a zadatak ostaje isti.

Treći, četvrti, šesti i sedmi blok su relevantni za ovo istraživanje, dok ostali predstavljaju trening blokove, tačnije blokove koji služe da se ispitanik uhoda u način rada ovakve vrste testa. U trećem, četvrtom, šestom i sedmom bloku merena su vremena reakcije ispitanika od trenutka kada se na ekranu pojavi vizuelni stimulus do trenutka kada on pritisne jedan od dva tastera i time svrsta stimulus u jednu od dve ponuđene kategorije. Ukoliko ispitanik svrsta stimulus u pogrešnu kategoriju, meri se vreme od trenutka prikazivanja vizuelnog stimulusa na ekranu do trenutka kada ispitanik tačno odgovori na zadatak, tj. do trenutka kada svrsta stimulus u grupu kojoj on pripada.

Eksplicitna mera

U drugom delu istraživanja, za ispitivanje eksplicitnih stavova ispitanika korišćen je upitnik koji se sastojao iz osam stavova o upotrebi nomina agentis ženskog roda (o jezičkoj pravilnosti, pravednosti, upotrebi u medijama, upotrebi u svakodnevnom govoru, korišćenju u zvaničnim dokumentima i sl.). Zadatak ispitanika je bio da na Likertovoj skali od 1 do 5 (1 – ne slažem se uopšte, 2 – uglavnom se ne slažem, 3 – nisam siguran, 4 – uglavnom se slažem, 5 – u potpunosti se slažem) ocene u kojoj meri se slažu sa datim stavom. U upitniku se od ispitanika očekivalo i da označi kom polu pripada kako bismo mogli da utvrdimo da li postoji razlika između polova u izražavanju eksplicitnih stavova. Ovaj upitnik je popunilo 43 ispitanika, 20 muškarca i 23 žene.

Rezultati i diskusija

Implicitna mera

Vreme reakcije ispitanika u testu implicitnih asocijacija mereno je tako što je izračunato prosečno vreme reakcije za treći (blok u kome su uparene kategorije *žensko* i *dobro* i one se nalaze sa leve strane ekrana, a *muškolloše* sa desne), četvrti (iste su kategorije kao u trećem bloku, samo su im zamenjena mesta), šesti (sa leve strane ekrana je kategorija *muškoldobro*, a sa desne *ženskolloše*) i sedmi blok (iste su kategorije kao i u šestom bloku, samo su im zamenjena mesta na ekranu). Zatim su izračunate aritmetička sredina i standardna devijacija za treći i šesti blok, kao i za četvrti i sedmi blok, zajedno. Razlika između aritmetičkih sredina trećeg i šestog bloka podeljena je odgovarajućom standardnom devijacijom, a isto je učinjeno i za četvrti i sedmi blok (npr. $(M6 - M3)/SD(3, 6)$). Prosek ove dve dobijene mere predstavlja D meru, odnosno meru implicitnog stava ispitanika.

Ukoliko D mera iznosi više od 0.15, jačina preferencije prema objektu stava je slaba, ukoliko iznosi više od 0.35, umerena je, a ukoliko je iznad 0.65 onda je jaka (Greenwald *et al.*). Takođe, ako je vrednost D mere negativna, stav ispitanika o određenoj temi je pozitivan, dok je slučaj sa pozitivnim vrednostima D mere suprotan – ukoliko je vrednost D mere pozitivna, stav ispitanika o određenoj temi je negativan.

Pomoću t-testa za nezavine uzorke poređene su vrednosti D mere između ispitanika muškog i ženskog pola. Utvrđeno je da postoji statistički značajna razlika između polova u implicitnim stavovima o nominama agentis ženskog roda ($t(50) = 7.12$; $p < 0.05$), odnosno ispitanici ženskog pola imaju pozitivniji stav prema upotrebi nomina agentis ženskog roda. Preferencija ka upotrebi nomina agentis ženskog roda kod žena je umerena i pozitivna, dok je preferencija kod muškaraca slaba i negativna (tabela 1).

Tabela 1. Vrednosti D mere, odnosno jačina efekta testa implicitnih asocijacija

Pol	N	AS	SD	SE	Min	Max
Muški	27	0.29	0.37	0.07	-0.56	0.81
Ženski	25	-0.52	0.44	0.09	-1.41	0.75
Ukupno	52	-0.09	0.57	0.08	-1.41	0.81

Ukoliko ispitanik brže svrsta vizuelni stimulus u kategoriju kojoj on pripada onda kada je kategorija *žensko* uparena sa kategorijom *dobro* (kada se sa jedne strane ekrana nalazi kategorija *žensko/dobro*) nego onda kada je kategorija *žensko* uparena sa kategorijom *loše* (*ženskolloše*), to znači da kod tog ispitanika postoji preferencija ka upotrebi nomina agentis ženskog roda, jer se smatra da će ispitanici brže odgovarati onda kada su kod njih te dve uparene kategorije (na primer, *žensko* i *dobro*) visoko asociirane, tj. međusobno bliske, povezane, kompatibilne ili kongruentne (Žeželj *et al.* 2010:

51). U ovom istraživanju, ispitanici ženskog pola imali su kraće vreme reakcije kada su kategorije žensko i dobro bile uparene nego onda kada su bile uparene kategorije muško i dobro, što znači da kod njih postoji pozitivniji stav prema upotrebi nomina agentis ženskog roda. Sa druge strane, muškarci su imali sporije vreme reakcije u blokovima u kojima su bile uparene kategorije žensko i dobro što ukazuje na to da su oni imali negativniji stav prema nominama agentis ženskog roda.

EksPLICITNA MERA

Za svaki stav iz upitnika koji je korišten za ispitivanje eksplicitnih stavova izračunata je prosečna ocena svih ispitanika, a zatim su rezultati statistički obrađeni t-testom za nezavisne uzorke. Utvrđeno je da ne postoji statistički značajna razlika u stavovima o nominama agentis ženskog roda u zavisnosti od toga da li je ispitanik muškog ili ženskog pola ($t(41) = 0.39$, $p > 0.05$). U tabeli 2 date su srednje vrednosti dobijenih ocena.

Tabela 2. Eksplicitni stavovi o nomina agentis ženskog roda u zavisnosti od pola ispitanika

Pol	N	AS	SD
Muški	20	3.13	0.86
Ženski	23	3.02	0.97

Korelacija između rezultata dobijenih implicitnom i eksplicitnom merom

Na osnovu rezultata 43 ispitanika kod kojih su ispitivani i eksplicitni i implicitni stavovi određena je korelacija između D mere, tj. mere efekta testa implicitnih asocijacija, i eksplicitne mere. S obzirom na dobijenu vrednost koeficijenta korelacije ($r = 0.054$, $p > 0.05$) može se zaključiti da povezanost između implicitnih i eksplicitnih stavova ne postoji. Ovakvi rezultati mogu da ukažu na to da su ispitanici u upitniku, kada je od njih tražen eksplicitan stav, davali socijalno poželjne odgovore koji su se razlikovali od njihovog implicitnog stava koji je ispitan implicitnom merom.

Zaključak

Rezultati testa implicitnih asocijacija pokazuju da postoji statistički značajna razlika između ispitanika muškog i ženskog pola, pri čemu su ispitanici ženskog pola imali pozitivniji stav o nominama agentis ženskog roda. Sa druge strane, nije dobijena statistički značajna razlika između ispitanika ženskog i muškog pola u iskazivanju eksplicitnih stavova o nominama agentis ženskog roda. Korelacija između rezultata dobijenih ovim dvema merama ne postoji.

Pretpostavljamo da su ovakvi rezultati testa implicitnih asocijacija dobijeni zbog toga što se problem imenovanja zanimanja, zvanja, titula i sl. osoba ženskog pola donekle poklapa sa problemom ravnopravnosti među polovima. U poslednje vreme postoji tendencija ka sve većoj upotrebi nomina agentis ženskog roda da bi se iz naziva titule mogao determinisati pol osobe o kojoj se govori, odnosno da se ne bi i osobe ženskog pola oslovljavale imenicom u muškom rodu. Sama priroda problema tiče se osoba ženskog pola, što utiče na to da one imaju pozitivniji stav o upotrebi imenica ženskog roda od muškaraca.

Nepostojanje korelacija između rezultata dobijenih ovim dvema merama može biti posledica toga da se kod iskazivanja eksplicitnih stavova naginjalo ka davanju socijalno poželjnih odgovora, dok je kod testa implicitnih asocijacija ta mogućnost bila znatno smanjena. Do ove pretpostavke se dolazi zbog toga što je problem upotrebe nomina agentis ženskog roda osetljiv sociolingvistički problem, jer upotreba muškog roda za imenovanje zanimanja i titula žena može da podrazumeva i verbalni seksizam. Kako se ova tema sve češće spominje u medijima, oblici ženskog roda za zanimanja i zvanja žena su sve prisutniji u javnoj komunikaciji. Pretpostavlja se da je uzrok nepostojanja razlike između polova u eksplicitnim stavovima sve veća upotreba nomina agentis ženskog roda u javnoj komunikaciji, te se smatra da su ispitanici u skladu sa tim davali socijalno poželjne odgovore, odnosno iskazivali pozitivniji stav prema upotrebi nomina agentis ženskog roda. Sa druge strane, pretpostavili smo da je razlog razlike između muškaraca i žena u implicitnim stavovima činjenica da se implicitni stavovi formiraju bar delimično bez svesti i kontrole i da ih je teže promeniti. Tačnije, smatra se da iako muški ispitanici na eksplicitnom nivou prihvataju upotrebu nomina agentis ženskog roda i imaju pozitivan stav o istoj, na implicitnom nivou nisu još uvek prihvatili korišćenje ovih imenica u ženskom rodu i nemaju pozitivan stav prema njihovoj upotrebi.

Literatura

- Cunningham W. A., Preacher K. J., Banaji M. R., 2001. Implicit Attitude Measures: Consistency, Stability, and Convergent Validity. *Psychology Science*, **12**: 163.
- Fekete E. 2008. *Jezičke doumice*, knjiga druga. Beograd: Beogradska knjiga
- Greenwald G. A. et al. 2003. Understanding and Using the Implicit Association Test: I. An Improved Scoring Algorithm. *Journal of Personality and Social Psychology*, **85**: 197.
- Lazarević Lj. 2009. Odnos implicitnih i eksplicitnih mera ličnosti – mogućnosti Testa implicitnih asocijacija u proceni bazičnih dimenzija ličnosti, obrazloženje predloga teme doktorske disertacije. Obrazloženje predloga teme doktorske disertacije. Odeljenje za psihologiju, Filozofski fakultet, Čika-Ljubuna 18-20, Beograd

Savić S. 2004. *Žena skrivena jezikom medija: kodeks neseksističke upotebe jezika*. Novi Sad: Futura publikacije

Žeželj I., Lazarević Lj., Pavlović M. 2010. Test implicitnih asocijacija: teorijske i metodološke osnove. *Psihologijske teme*, **19**: 45.

Milena Milić and Jelena Stanković

Explicit and Implicit Attitude about the Use of Feminine Nomina Agentis in the Serbian Language

The aim of this paper was to research participants' implicit and explicit attitudes related to the use of feminine nomina agentis. The issue of finding appropriate feminine forms for professions and titles in Serbian language has recently been the subject of much discussion. Because of that, we used two different ways to find out participants' attitudes, explicit way – questionnaire, and implicit way – Implicit Association Test (IAT). The questionnaire consisted of eight questions of the participants' opinions on the use of feminine nomina agentis in colloquial speech, the media, etc. In the Implicit Association Test, we measured the time participant needed to complete the task in IAT. The results have been statistically elaborated. It has been proven that women prefer using feminine nomina agentis. Moreover, a statistic correlation between the results from the implicit way and the results from the explicit way was calculated and it has been established that the correlation between those two is not statistically significant.

